Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Muistio 15.5.2017

Eduskunnan verojaostolle
Kokous 16.5.2018 klo 10:30

Asiat: U 21/2018 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi koskien digitaalista kiinteää toimipaikkaa
https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/U+21/2018

U 22/2018 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi koskien tiettyjen digitaalisten palvelujen verotusta ja komission tiedonannosta digitaalisen talouden verotuksesta
https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/U+22/2018

Eduskunnan verojaosto on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriön asiantuntijaa kuultavaksi verojaoston kokoukseen 16.5.2018 ja TEM:n kirjallista asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston yllä mainituissa kirjelmissä mainituista komission direktiiviehdotuksista. TEMin asiantuntija on valitettavasti estynyt ulkomaanmatkan vuoksi. Ministeriö esittää näkemyksenään komission edellä mainituista ehdotuksista seuraavaa.

Digitaloudessa verotuksen määräytyminen yrityksen fyysisten toimipaikkojen perusteella on osoittautunut hankalaksi, koska digitaalisia palveluita voidaan tarjota rajat ylittävästi etäältä perustamatta toimipaikkaa maahan, johon digitaalisia palveluita tarjotaan. Toisaalta alustatalouden liiketoimintamallit perustuvat kasvavassa määrin monen suuntaisiin markkinoihin, joissa palveluja voidaan tarjota maksutta kuluttajille ja alustan tarjoava yritys saa tuloja esimerkiksi ja varsinkin käyttäjille suunnatusta maininnasta.

Komissio esittää yllä mainittujen verkkolinkkien mukaisia direktiivejä säädettäviksi pikaisesti, koska joissakin jäsenmaissa on jo alettu kaavailla digitaalisten palveluiden verottamista, mistä voi seurata digipalvelujen verotuksen pirstaloitumista sisämarkkinoilla. Toisaalta yhteisymmärrykseen pääseminen erityisesti OECD-työssä digitaalisten palvelujen kansainvälisestä verotuksesta on osoittautunut hitaaksi, ja EU-maat menettävät jatkuvasti verotuloja ratkaisujen viivästyessä.

Komissio ehdottaa väliaikaiseksi ratkaisuksi tiettyjä digitaalisia palveluja tarjoavien yritysten verottamista näistä palveluista kertyvän liikevaihdon mukaan ja pitkäaikaisemmaksi ratkaisuksi merkittävän digitaalisen läsnäolon (virtuaalisen toimipaikan) käsitteen käyttöönottoa ja verotuksen määräytymistä liikevaihdon, palvelujen käyttäjien ja palvelusopimusten määrän mukaisesti.
’

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että digitaalisen liiketoiminnan kansainvälisen verotuksen ratkaisuihin tulisi pyrkiä monenkeskisessä kansainvälisessä yhteistyössä OECD:ssä. Väliaikaisia yksipuolisia ratkaisuja erityisesti kiristyvässä kauppapoliittisessa tilanteessa tulisi välttää.

Väliaikaisen digipalveluverotusratkaisun on arvioitu koskevan 100-200 kansainvälistä yritystä. Digitaalisen läsnäolon määrittävä direktiivi koskisi huomattavasti laajempaa määrää yrityksiä.

TEM pitää verotuksen perustumista liikevaihtoon liikevoiton sijasta ongelmallisena, koska kasvavat innovatiiviset yritykset panostavat tyypillisesti tki-toimintaan ja liikevaihdon nopeaan kasvuun, vaikka tämä usein merkitsee tuloksen pysymistä pitkään pienenä tai tappiollisena. Verotus liikevaihdon mukaan voi vaikuttaa hidastavasti tällä kasvumallilla digitaalista liiketoimintaa harjoittavien yritysten innovaatiotoimintaan. Myös mikä tahansa verotuksen laukaisevan kasvukriteerin (globaalin tai EU-alueen liikevaihdon, palvelujen kuluttajien määrän, digitaalipalvelusopimusten määrän) lähestyminen voi vaikuttaa yritysten kasvua ja innovaatiotoimintaa jarruttavasti.

Digitaalisia palveluita tuottavien yritysten on toisaalta helppoa vaihtaa sijaintipaikkaa. Verotus toimii yhtenä tekijänä yrityksen valitessa sijaintimaata EU:n sisältä tai ulkopuolelta. TEM näkee komission ehdotuksessa riskin, että digiveron seurauksena EU-alueen toimintaympäristön kilpailukyky digitaalisia palveluita tarjoavien yritysten sijaintipaikkana heikkenee entisestään.

Komission ehdotuksista digitaalisesta läsnäolosta ja verotuksen perustumisesta palvelujen käyttäjistä kerätystä datasta ja sen jalostamisesta perustuviin myyntituloihin voi syntyä oikeudellista epävarmuutta ja kiistatilanteita. Myös verotuksen kohdentuminen tai kohdentumattomuus erilaisia palveluita tarjoaviin yrityksiin on omiaan herättämään epävarmuutta yhtäältä yrityksen kuulumisesta verotettavaan kategoriaan ja toisaalta siitä, muuttuisivatko kategoriat seuraavassa vaiheessa. Jos veron perusteet ovat toimijoille epäselvät, oletettavaa on, että yritykset muokkaavat toimintamallejansa ”varman päälle” sellaisiksi, että ne varmasti saavat parhaan mahdollisen verokohtelun. Tämä voi tarkoittaa sitä, että verotuksen pelossa hyviä innovaatioita jää kehittämättä tai käyttämättä.

Toisaalta sitä, että yritykset velvoitettaisiin seuraamaan esim. mainosten katselua laitekohtaisesti veron oikeaksi määräytymiseksi, voidaan pitää ongelmallisena kehityssuuntana tilanteessa, jossa kuluttajien digitaalinen seuranta on herättänyt maailmanlaajuisesti huolta.

Käyttäjien lukumäärään perustuva digitaalisten palveluiden verotuksen arvioidaan siirtävän verotuloja pienistä EU-maista maihin, joissa palveluilla on paljon käyttäjiä. Tämä on Suomen näkökulmasta huolestuttavaa On myös arvioitu, että digitaalisia palveluita tarjoavat yritykset saattaisivat siirtää fyysisiä toimintojaan, tki-toimintaansa ja henkilöstöään suuremman kysynnän markkinoille. Suomessa on arvioitu verotusehdotusten koskevan nopeasti kasvavien yritysten osalta aluksi erityisesti peliyrityksiä, mutta myös teollisia yrityksiä, jotka keräävät käyttäjädataa ulkomaille myytävistä tuotteistaan, jotka ovat kasvavassa määrin verkkoon kytkettyjä.

Direktiiviehdotuksen sinänsä hyvää tavoitetta tasoittaa kilpailutilannetta suurten alustayritysten ja pienempien digitaalisen talouden toimijoiden välillä verotuksen osalta heikentävät verotuksen todennäköiset heijastusvaikutukset. Kasvava määrä yrityksistä toimii alustojen kautta ja sekä käyttää että tuottaa alustapalveluja liiketoiminnassaan ja tulevaisuudessa vielä enemmän. Tällöin on varmasti selvää, että alustat vyöryttävät hinnoittelussaan ja muussa toiminnassaan ison osan veroistaan niiden palveluja käyttävien yritysten kannettavaksi.

TEM katsoo, että myös tasapuoliseen kilpailun tavoitteeseen verovaikutusten osalta tulisi pyrkiä laajemmassa monen keskeisessä kansainvälisessä yhteistyössä. Komission alustataloustoimien painopistettä tulisi yleisemminkin siirtää regulaatiosta ja verotuksesta datatalouden innovaatiotoiminnan ja innovatiivisen liiketoiminnan kannustamisen suuntaan.

Mahdolliset lisäkysymykset:

Antti Eskola, Kaupallinen neuvos, Innovaatiot ja yritysrahoitus-osasto (data ja tekoäly)